

Troms Orienteringskrets gjennom 50 år

Del 4 (1998–2008): De vanskelige 40-årene

I det siste tiåret før 50-årsjubiléet er orientering i Troms blitt en idrett for de få, med tosifrede deltakertall som norm på vanlige løp. Mange rekrutteringstiltak blir forsøkt, men med små resultater. På det administrative området var det tilbake til «amatørstadiet» da kretssekretærstillingen ble borte. Trange tider til tross: kretsen satset friskt som vertskap for forbundstinget, og BUL Tromsø tok på seg arrangementet av NM-uka i jubileumsåret.

Førtiårskrise?

En orienteringskrets i førtiårskrise? Det kan se ut til at dette var situasjonen mot slutten av nittitallet. Styret hadde vansker med å få arrangører til å ta på seg løp, valgkomiteen slet med å finne kandidater til tillitsverv, man fikk ikke deltakere til kurs, og 1998 ga ny bunnrekord for antall løpere på rankinglistene med 227. MG 1999 så lenge ut til å stå i fare for å måtte avlyses, men lenge etter ordinær frist kom det arrangørklubber på plass. I Meldeposten gikk debatten om orientering som en utdøende sport.

Kretsleder Harry Jensen ga seg etter to perioder, og ingen ville overta. Det var nødvendig med ekstraordinært ting i mars 1998 for å finne en etterfølger. Pål Jakobsen, H21-A fra BUL Tromsø tok til slutt utfordringen. Hans hjertesak var å få o-sporten til å fenge blant de unge, og han ville også legge vekt på at arrangementene ikke måtte bli for ressurskrevende.

Look to Sørreisa! var et godt tips på denne tiden. Det driftige o-laget i midtfylket holdt aktiviteten oppe, og ble i 1997 vinner av lag-o-cupen foran BUL Tromsø, en bedrift laget gjentok året etter. Dette var en poengkonkurranse i tre utvalgte løp.

Kalottarrangementene ble i 1998 avløst av Barentskampen/mesterskapet der også Nordvest-Russland var innbudt. Til mesterskapet i Bodø, som var slått sammen med NNM, kom dog ingen russere. Flere av deltakerne fra Troms benyttet anledningen til å bli både Barentsmester og nordnorsk mester, mens andre nøyde seg med én tittel.

Lyspunkter foran tusenårsskiftet

Året etter ser vi flere lyspunkter. Deltakelsen tar seg opp, med 282 navn på rankinglistene. Midnattssolgaloppen 1999 ble vel avviklet, med løp i Mellemygd, Bardu, Målselv og Sørreisa, men uten de helt store deltakertallene. Årets navn var utvilsomt Jon Flydal. Junioren fra BUL Tromsø vant først sin klasse sammenlagt i Midnattssolgaloppen i kamp mot sterke finner, deretter ble han nordnorsk mester i Alta, og prikken over i-en kom i Østfold sent i september med gull i natt-NM for H19-20.

Terminlisten for år 2000 var den beste på flere år. BUL Tromsø gjenopptok tradisjonen med Vårløpet i fururike og snøfattige Skibotn etter noen års opphold (Skibotn IL var ikke lenger medlem av o-kretsen). Storsteinnes IL arrangerte NNM på en revidert utgave av NOM-kartet, med 221 individuelle starter. Lagrankingen, nå under navnet «O-cup Troms» og med 6 tellende løp, ble vunnet av 45 løpere fra Sørreisa OL foran BUL Tromsø som deltok med 59 stykker, mens resten av de 270 løperne kom fra 13 andre lag.

Forbundets sviktende økonomi fikk nå det utslag at kretssekretærstillingen ble redusert til fra 75 til 50 prosent. Bodil Kjær Brones i Idrettens Hus på Bardufoss delte da sin tid mellom o-kretsen og turnkretsen med en uke av gangen på hver.

Medaljer

Den nye kretslederen som overtok i 2001, Jon Helge Vaeng (H17-C/H35-) fra Sørreisa OL, hadde disse tre stikkordene i sin første appell til o-folket i Troms: Rekruttering! MG! NNM! Ved oppsummeringen etter sesongen kunne han notere mye positivt. Det var flere løp og flere deltakere enn året før, 318 navn var det på rankingen. BUL Tromsø avviklet alle fire løpene Midnattssolgaloppen, med bortimot 900 deltakere. Barentsmesterskapet/kampen var innlagt i de to første løpene. Her ble det finsk seier i nasjonskampen, foran Nord-Norge. Når det gjaldt NNM i Bodø, fikk kretslederen oppfylt sitt ønske om bra deltakelse fra Troms. Som vanlig tok løperne herfra også godt for seg av gullmedaljene.

En av NNM-vinnerne var BUL Tromsøs Gjermund Hanssen, som i sitt 33. år, og etter mer enn ti år i norgeseliten, gjennomførte sin beste sesong. I Fredrikstad 20. oktober sikret han seg seier i NM langdistanse, etter å ha tatt sølv på klassisk distanse måneden før. To år senere, på Berkåk i 2003, ble det en ny sølvmedalje på klassisk distanse.

Under NNM i Sørreisa 2002 ble det tatt et nytt initiativ for å få i stand et krets lag for unge løpere. Oppslutningen var dårlig første året, men fra høsten 2003 var krets laget i full gang igjen. Midnattssolgaloppen 2003, med etapper i Bardu, Bjerkvik og Harstad, hadde bare vel 350 startende pr. løp. I Haparanda ble Gjermund Hanssen Barentsmester både på normal og kort distanse, men et amputert nordnorsk lag unngikk likevel ikke sisteplassen i Barentskampen.

I kartfortegnelsen kunne kretsen i 2003 føre opp kart nr. 342, Folkeparken-Myran 1:10 000 i Harstad. Alle ti nye kart dette året var forøvrig reviderte utgaver av tidligere kart.

Veteraner borte

I årene rundt tusenårsskiftet gikk flere av kretsens veteraner bort: Ivar Dahlberg, Bardu IL (aktiv til og med H85-!), Agnar Hansen og Hallstein Hansen, BUL Tromsø, Arne Vestli og Håkon Nordmo, Mellebygd IL, Halvor Hansen, Målselv IL, Ivar Vangen, Nordreisa IL, Magnus Mortensen, Silsand OIL. Kjente og kjære ansikter på samlingsplass, solide støttespillere i sine lag.

Fra forbundet kom det en lite hyggelig beskjed: midlene til kretssekretærstilling inndras fra 1. mars 2003. Bodil Kjær Brones (nå med tittel fagkonsulent) sluttet et halvt år tidligere, og kretsstyret mistet en viktig medarbeider. Det ble engasjert en regnskapsfører for et beskjedent honorar, mens styremedlemmene fordelte resten av kontoroppgavene mellom seg - slik som «i gamle dager». Datamaskinen forenklet imidlertid mye av arbeidet. Fra 2002 var det påbudt for klubbene å ha en e-postadresse som kunne brukes som informasjonskanal. I tillegg hadde kretsen fått gode internettsider. Når det var aktuelt å benytte Posten, var det ikke så mange frimerker å slikke på som før. Fra 1999 og frem til jubileumsåret ble disse lagene borte fra orienteringskretsen: Bardufoss OIF, Breivik IL, Gratangen IL, Kvaløya OL, Lysnes IL, Skibotn IL og Sør-Tranøy IL.

Barentskamper og lederskifte

Barentsmesterskapet 2004 gikk i Alta. Gjermund Hanssen kopierte dobbeltseieren fra året før. Den innlagte Barentskampen ble også denne gang preget av at lagene ikke var fulltallige. Bare finnene stilte med noenlunde fullt lag, og vant klart. Nordreisa IL arrangerte det nordnorske mesterskapet ved Sappen i Reisadalen. Her presterte BUL Tromsø å ta tredobbelt seier i seniorstafetten for menn (H15-).

I Midnattssolgaloppen 2005, som ble avviklet av Sørreisa OL og Målselv IL, startet i overkant av 500 løpere. Her hadde arrangørene lagt inn en morsom vri, «Tour de MG», med spurtrøyer, klatrerøyer og ledertrøyer i noen av klassene. I Barentskampen 2005 stilte Nord-Norge ikke lag.

Sørreisa OL har i de siste ti-femten år mange ganger vært reddende engel når det manglet arrangører av løp, og laget har også tatt sin rikelige del av de administrative oppgavene i kretsen. På tinget 2006 overtok en ny sørreisløper (D45-), Eli Blomseth Helgesen som leder. Etter litt telefonering ble det nye styret også fulltallig.

Tilpasning til situasjonen

Ett guttelag (H13-16) og ingen jentelag sto på startstreken i KM stafett 2006. Året etter var antall etapper redusert fra tre til to, og da stilte det i alt seks 13-16-lag. Det var en ny tilpasning til situasjonen - mangel på utøvere - etter at stafettklassene for junior var borte, H/D17- blitt til H/D15- og veteranklassene 35- og 50- slått sammen til 135-, slik inndelingen var fra 2002.

Det var ingen store arrangementer i kretsen i 2006, men året etter gikk Midnattssolgaloppen i Bjerkvik og Tromsø og det nordnorske mesterskapet i Harstad. «Best MG ever», antydet redaktør Jon Helge Vaeng på kretsens nettsider. Det var i hvert fall god deltakelse – bortimot 1000 løpere, varmt sommervær med skikkelig midnattssol, og fine arrangementer. De nordnorske kretsene gjenopptok Barentssamarbeidet, og Barentskampen var lagt inn i to av MG-løpene. Nord-Norge hadde flest deltakere, og vant. Etter galoppen gikk ferden for noen løpere til veteran-VM i Finland. På veien fikk de stifte bekjentskap med området rundt Treriksrøysa, der tidligere ubrukt orienteringsterreng i Troms inngikk som del av et spesialkart over landegrensene.

Rutinerte arrangører i Harstad OL kom vel fra oppgaven med NNM i sprint, langdistanse og stafett. Det satte en ekstra spiss på mesterskapet at arrangørklubbens Siri Eidnes sikret seg NOFs pokal for beste prestasjon i juniorklassene.

Mot nye 50 år

O-lederne i Troms mangler ikke arbeidsoppgaver. Som den største og viktigste regnes vel det å arbeide for at flest mulig skal få oppleve den flotte idretten som orientering er. Ingen har funnet noen sikker oppskrift på å lykkes med det, men håpet er at de mange ulike former for rekrutteringstiltak skal bringe nye utøvere til lagene, samtidig som en klarer å beholde de mer etablerte løperne i o-miljøet.

Når det gjelder deltakelsen i løp, er det langt igjen til nivået på 80-tallet, men tendensen er ikke lenger nedadgående. Noen tall fra perioden 2002–2007 kan gi en pekepinn. I Vårløpet i Skibotn var antall startende disse årene (N åpen ikke medregnet): 77 - 70 - 59 - 70 - 88 - 89. For KM normaldistanse er tallene: 74 (Harstad) - 106 (Storsteinnes) - 102 (Sørreisa) - 102 (Nordreisa) - 115 (Bardu) - 97 (Øverbygd). I samme periode er antall navn på kretsranking 243 - 251 - 230 - 250 - 217 - 219. Når tall for NA- og K-løp er ramset opp, både her og ellers i dette skriftet, er det viktig å ha klart for seg at mye av o-aktiviteten foregår i andre former. Mange deltar i regionløp, klubbøløp eller turorientering og nøyer seg med det.

Størst aktivitet er det i Sørreisa OL og BUL Tromsø. De to lagene har slåss om å toppe lagranking de siste årene, med klar avstand til resten av lagene. Medlemstallet er høyest i BUL Tromsø, men orientering er ikke førstevalget for voksen ungdom i Nord-Norges største by. I en av sine siste årsmeldinger må o-gruppa konstatere at de ikke har et eneste medlem i aldersgruppen 20-25 år, dette i en by med over 8000 studenter. I Nord-Troms er orienteringsvirksomheten konsentrert om

Nordreisa IL, som har et fint o-miljø, lager gode arrangementer og leverer sterke løpere som for eksempel Karl-Gunnar Skjønsvell og Stig Løvlund. I midt fylket har det alltid vært flere aktive lag. Klubber som Bardu IL, Mellebygd IL, Målselv IL, Storsteinnes IL og Øverbygd IL fører tradisjonen videre. På Senja var det tidligere mange o-lag i virksomhet, nå er Silsand OK nesten alene. Harstad OL fylte 40 år i 2007, og har drevet godt hele tiden. Sammen med kretsens «assosierte» medlem Bjerkvik IF sørger de for å holde o-aktiviteten oppe i sør fylket, mens idretten ligger i dvale andre steder.

På kartfronten er Troms en av de mest velutstyrte kretser i landet. Fra det første o-kartet ble laget i 1964 og frem til utgangen av 2007 er det produsert 349 ulike kart, hvorav en god del er reviderte utgaver av tidligere kart. Og terrenget har gjennom årene fått mange lovord fra søringer og andre som ikke er så godt vant hjemmefra. Ren bunn som innbyr til fart, og myrer som slett ikke bremser o-skoene, det er tromsterreng på sitt beste. Med fjell og fjord på alle kanter byr løypene i Troms på naturopplevelser som det er vanskelig å finne maken til på noen annen idrettsarena.

De femti år ble markert nøyaktig på dagen med kretsting på Bardufosstun 19. januar 2008, bare et langtrekk unna hotellet som var «fødestedet». Den største begivenheten i jubileumsåret blir NM-uka i Tromsø sist i august. Før det har kretsen hatt landets o-ledere på besøk under forbundstinget i mars. På programmet ved denne anledning står o-løp i Tromsø sentrum, og dermed har en ny og forhåpentlig fremgangsrik 50-årsbolk fått en flyving start.

Fra NNM 2002 i Sørreisa. Ole-André Helgaas (t.v.), Børge Harvey, ukjent (Per-A. Engstad?) og Marthe Indregaard, alle BUL Tromsø. (Foto: Sørreisa OL)

Fra NNM 2002 i Sørreisa. Ukjente småtroll. Disse er i dag 7 år eldre, og aktive o-løpere? (Foto: Sørreisa OL)

Har DU bilder fra perioden 1998-2008 og vil dele dem med andre? Send dem da på e-post til helgejon@online.no eller i vanlig brevpost til Jon Helge Vaeng, Otervegen 55, 9017 Tromsø. Bildene vil bli returnert. Oppgi hvem som er fotograf, hvem som er på bildet, samt tid, sted og anledning.